

# УКРАЇНСЬКИЙ ЕМІГРАНТ

Орган Товариства Опіки над Українськими Емігрантами у Львові  
виходить двічі в місяць.

Редакція і Адм.: Львів, Городецька 95, I. поверх. — Чекове конто П. К. О. 153.315. Телефон 37-14.

Річна передплата на рік 1930: В краю — річно 8 зол., піврічно 4 зол., чвертьрічно 2 зол. в Америці і Канаді — 1 дол. в Бразилії — 250 мільрайси; в Аргентині — 350 пеза; у Франції — 15 франків; в Німеччині — 4 марки. Один прим. 35 с

## Українські емігранти! Не кидайте рідної землі!

Вступайте в члени свого Товариства Опіки над Українськими Емігрантами!  
Передплачуйте, читайте і поширюйте свій часопис „Український Емігрант“!

Адреса Товариства і Редакції: Львів, Городецька 95, I. поверх.

### Бюро Інформацій та Помочі Емігрантам

Товариства Опіки над Українськими Емігрантами  
у Львові міститься

у Львові вул. Городецька ч. 95, I. пов.

Урядові години 8—1; 3—5.

### Бюро Інформацій та Помочі Емігрантам

Товариства Опіки над Українськими Емігрантами  
міститься

в ТЕРНОПОЛІ вул. Пілсудського ч. 6.

Урядові години 8—3.

## По виборах в Канаді.

Вже в останньому числі нашого часопису подали ми коротку вістку, що при останніх виборах у Канаді побідила консервативна партія. Ліберали, які через 9 останніх років мали більшість і були при владі потерпіли неудаху.

Наслідки такого висліді виборів вже показалися. Дотеперішній кабінет міністрів, зложений виключно з лібералів, під проводом міністра - прем'єра Мекензі Кінга подався до димісії, а на його місце прийшов чисто консервативний кабінет Беннета.

Що було причиною такої наглої переміни в Канаді?

Канада, як загалом усі країни світу, переживає кризу. Криза панує в хліборобстві, криза дається сильно відчувати в промислі, котрий в останніх роках значно розрісся в Канаді. Тисячі безробітних тиняються по містах, уряд і комунальні чинники примушені давати підмоги, та при тім нема виглядів, що би безробіття скоро скінчилося.

Це спричинило занепокоєння правлячих сфер

Канади і справа ліквідації безробіття стала адутом у виборчій кампанії.

Консервативна партія, щоби зеднати собі якнайбільше голосів заповіла в виборчих відозвах, що коли прийде до влади, то в першій мірі постарается, аби зменшити безробіття і привернути рівновагу в господарці Канади. Бажає вона це осягнути шляхом заведення охоронних мит і цілковитого обмеження іміграції.

Ці кличі перемогли. Більшість виборців у Канаді повірила в них і віддала свої голоси на кандидатів консервативної партії.

Тепер консерватисти при владі і вони пічнуть переводити свої пляни в життя. Зачнуть заводити охоронні мита, щоби ратувати канадійський промисл, заведуть теж дальші обмеження іміграції.

Ця друга справа, а саме обмеження іміграції до Канади, для нас дуже важна. Іміграція до Канади вже й так сильно обмежена. Лише деякі категорії емігрантів, в дуже обмеженому числі мають сьогодні доступ до Канади, а тепер консерватисти бажали би і тим емігрантам замкнути ворота. Має це в першій мірі відноситися до імігрантів із Середушою Європи.

Чи справді таке становище консерватистів має на цілі припинення безробіття?

Як вже вище ми згадали вістря постанови про здержання еміграції до Канади, має бути звернене в першій мірі проти емігрантів із Середушої Європи. Про це вічно говорили й це голосили консерватисти, а в першій мірі представник цього табору єпископ Льюїс.

Такий підхід до справи абсолютно нерічевий і нещирий.

Еміграція із Сердушої Європи мала виключно хліборобський характер. Емігранти із Середушої Європи їхали до Канади, щоби або остати на фармах, або працювати як наємні рільні робітники. Для них праця все находилася а навіть часто давалася відчувати недостача робочих рук на канадійських преріях. Безробітних в канадійській рільній господарці ніколи не було, рільний робітник все находив заняття на фармі, а зимою ішов у ліси і там заробив на прожиток. Одиноко в минулому році наслідком великої посухи, яка навістила цілу Канаду, запотребовання на рільних робітників було менше, чез рез що багато рільних робітників переселилося до міст, щоби там знайти заробіток. Вони справді збільшили кадри безробітних.

Але це виїнятковий випадок. У тому році певно всі безробітні рільні робітники нашли працю при жнивях і не є вже птягарем для канадійської держави. Не будуть вони й на будуче, бо Канада це в першій мірі рільний край, канадійські рільні продукти мимом надпродукції мають перед собою гарні перспективи і Канада ще довго потребувати буде нових робітників до праці на рільні.

Інші ціли мають канадійські консерватисти на увазі, коли говорять про обмеження іміграції. Коштом припинення іміграції із Середушої Європи, вони бажають збільшити іміграцію з Англії, щоби тим робом допомогти метрополії, яка дуситься від надміру безробітних. І в тім їх нещирість. В тім їх нерічевість. Бо коли безробіття в Канаді зросло, то тому виною не рільні робітники із Середушої Європи, але якраз безробітні промислові робітники з Англії, яких тисячами спроваджено до Канади. Хотіли їх примістити по фармах в характері рільних робітників, але вони, що вирости в інших умовах, що привикли інакше жити і інакше працювати, скоро покидали фарми і прийшли до міст домагатися підмог. Якраз англійські промислові робітники стали причиною збільшення безробіття в Канаді.

Це наглядно доказує, що обмеження іміграції, яке заповідають канадійські консерватисти, це лише крутість, це лише зоологічна нехоть до славянських емігрантів у першій мірі, яку так наглядно виказав і напаятував одинокий заступник українських мешканців у Канаді, посол отавського парламенту Лучкович.

На цьому самому становищі стати мусить ціла українська еміграція в Канаді, а передовсім її за-

ступники, тепер вибрані. Не багато їх, але з їх голосям буде мусів числитися канадійський уряд, бо вони репрезентують багатотисячну українську еміграцію, яка по англійцях і французях займає третє місце, яка потом і кровю українських переселенців у великій мірі причинилася до цього стану, в якому Канада зараз находиться.

Життя не стоїть на одному місці. Воно не знає стриму. Сам розвиток економічних процесів у скорому часі докаже хто є пожаданий а хто непожаданий. І прийде хвилина, що само життя розкриє нещирину гру канадійських консерватистів і вони будуть приневолені дати українській еміграції це, що їй належиться.

## Причини безробіття в Канаді.

В едмонтонських „Західних Вістях“ находимо дуже цікаву статтю про причини безробіття в Канаді. Подаємо її з малими змінами.

„Як якась господиня має в своїм городі грядки, а хоче, щоби кури їх не нищили, то вона ставить на ті грядки так звані опудала. Подібні опудала бачимо не лише на грядках, але також і в політиці. Одним з таких політичних опудал підчас теперішньої виборчої кампанії в Канаді була іміграція і безробіття.

Богато канадійських політиків не звертає уваги на загальну економічну кризу, яка панує тепер в цілім світі, не дивляться вони на страшні наслідки біржі, яка обдирає населення часом з послідного цента, але пібравши за руки, кричать гуртом з політичних плятформ, що причиною безробіття в Канаді є іміграція, і то іміграція з Середної Європи, себто — українці, поляки, чехи, мадяри, румуни і інші.

Чи іміграція є причиною безробіття, про це напишемо ми в невдовзі обширніше. Тепер хочемо лише вказати на одну з дійсних причин безробіття особливо в Західній Канаді.

На загал збір пшениці в Західній Канаді за послідних кілька літ є вдоволяючий. Приміром, в р. 1915 зібрано тут 360 мільонів бушлів пшениці. В р. 1928 зібрано 566 мільонів і 726 тисяч бушлів і як би не мороз, який знищив богато збіжжа 22-го серпня 1928, то збір в тім році виносив би був коло 700 мільонів бушлів. Цих жнив знову сподіються зібрати в Західній Канаді около 320 до 380 мільонів бушлів пшениці.

Як знаємо, кожних жнив приїздить до Західної Канади тисячі робітників. Приїджають з Європи, з Америки, а найбільше таки зі Східної Канади. Жнива в Західній Канаді були досі жнивами для всіх робітників.

І помимо того, що цегорічні жнива в Манітобі, Саскачевані і Альберті заповідаються несогірше, ко-

льонізаційні влади кажуть, що на цей рік жнива приїде до Західної Канади дуже маленько нових робітників, а може й зовсім їх не буде. Чому? — питаєте. Чому, наприклад, в р. 1914, коли тут зібрано 474 мільйони і 199 тисяч бушлів пшениці, треба було около 80 тисяч робучих рук, а в цій році „дуже мало“, або й зовсім нічого. Відповідь на це питання криється в двох простих і коротких словах:

### ТРОКИ І НОВІ МОЛОТІЛЬНІ.

Нова молотільна, так звана „комбайн“ зкошить і змолотить денно 40 акрів пшениці при допомозі лише двох робітників. Збіжжа зсипається в мішки таки на полі. Як трок їде за комбайном, тоді два робітники ладуєть пшеницю на трок і возять просто до елевейторів, або до вагонів. А колись треба було двох жниварок і 6 робітників, а також найменше 4-ох пар коней, аби скосити і зложити в купки 40 акрів пшениці. Тоді треба було яких 20 робітників і 12 пар коней, аби за пів дня змолотити то збіжжа. Потім треба було одного робітника і пари або й двох пар коней, аби це збіжжа вивезти за яких 7 днів.

Отже, як бачимо, то один „комбайн“, два троки і 4 робітники роблять тепер за 10 годин ту роботу, до якої треба було колись 23 людей, 16 пар коней і цілих 10 днів часу. І це є властивою причиною, чому Західна Канада, яка колись потребувала до жнив пересічно 50 тисяч робітників, тепер може обійтися без них.

Це є доказом також, що доба механізму відтворила собі ворота і до фармерів в Західній Канаді. Колись, ще кілька років тому назад, фармер наймав одного робітника і тримав також кілька пар коней і робив ними цілу весну, жнива і осінь. Тепер часи змінилися. Тепер фармер купує тректора, пускає коні на пасовисько і робить самий. Так, що около 260.000 фармерів в Західній Канаді дійсно тяжко працюють від ночі до ночі цілу весну, літо і осінь, але за те десятки тисяч робітників по містах і містечках, а також і сини тих фармерів, сидять без роботи і голодують. І не лише це. До причин безробіття можна легко і сміло зачислити ще й теперішній

### СПОСІБ ПЕРЕВОЗУ.

Колись жнива зачиналися около 25-ого серпня, доходили до повного розгару десь з початком вересня і ринок збуту отвирався повільно по цілім світі. Зелізниці тоді зачинали возити збіжжа на схід. Потяг за потягом, що 20 минут ішов на схід як день так ніч, аж доки вода не замерзла в озерах і бережжах Східної Канади. Тепер вже не те. Фармери тепер домагаються від залізничних кампаній, щоби ті наладнали залізничі полування в той спосіб, аби їх збіжжа вивезти так скоро, як лише людський ум може придумати. І які наслідки з того? Перевозові компанії мусіли побудувати більші льокомотиви, більші

тягарові вагони, довші потяги, прямо удосконалили спосіб перевозу. Так, що вивіз збіжжа зачинається тепер в половині серпня, а кінчиться вже в половині листопада, або й скорше. Збіжжа в той час нагло ладуєть в вагони, побічні дороги і стації заповані наладованими вагонами. Робота горить — і зграє скоро. Уже в половині листопада, як збіжжа вивезене до портів, залізничні компанії відставляють льокомотиви і вагони. Вони стоять даром і ржавіють. Одночасно відправляють від роботи десятки тисяч залізничних робітників, бо вже нема роботи. І тоді тратить роботу навіть той робітник, який працював в залізничній компанії 10, 15, а то й 20 років. Платня його досить мізерна, життя дороге і він просто не міг багато відложити „на чорну годину“. Посидить пару місяців без роботи, канадійські гроші кругленькі і котяться скоро. А тут жінка й діти... І так безробіття зростає. І як не має воно зростати? Самі-ж фармери нарікали, що нема вагонів, що їх збіжжа за поволи відставляють до портів. Отже залізничні компанії мусіли прискорити. Колись оден тягаровий потяг мав 60 вагонів, по тисячі бушлів в однім вагоні, і їхав около 20 миль на годину. Тепер оден тягаровий потяг має 100 вагонів, по півтора тисячі бушлів в однім і їде найменше 30 миль на годину. Отже не дивниця, що колись оден потяг вивозив 60 тисяч бушлів пшениці за 15 днів, а тепер оден потяг вивозить 150 тисяч бушлів за 10 днів.

Таких прикладів багато. Багато тому, що переживаємо дійсну добу революції в механіці. Іде поступ в однім напрямі, удосконалюється одну ділянку життя, а друга остає та сама. Томунавіть політики і їх наємні крикуни повинні поглянути на монету з другої сторони. Бо край наш опудалами самими вони до добра не приведуть. Творення політичного коника з імїграції далеко їх не завезе. Хліборобська імїграція до Канади була, є і буде будуючим чинником для степових провінцій і страшити нею людей можуть лише крайні шовіністи.

—:—

## Еміграція до Туреччини.

До Варшави прибув представник турецької фірми „Дінгаль“, яка експлюатує державні турецькі ліси в Аянцік, в Малій Азії. Є ним проф. Есаг Муліс, котрий веде пертрактації з Еміграційним Урядом в справі рекрутації лісових робітників на виїзд до Туреччини.

Еміграційний Уряд дав свою згоду і зладив спеціальну умову, котра передбачує рекрутацію лісових робітників на теренах обнятих безробіттям лісових робітників на основі окремих контрактів і протоколу, який підписав представник вище згаданой фірми.

Цей контракт і протокол гарантують робітникам денну платню від 11 до 13 зол. (в акорді більше). По році праці премію, опіку і покриття коштів

лікування на випадок недуги, забезпечення від нещасливих випадків, покриття коштів дороги в обидві сторони та поміч у пересилці гроша родині в краю.

Для забезпечення існування родин, що остали в краю, до часу пересилки перших заробітків, підприємство складає в Банку Краєвого Господарства, в його відділі на терені рекрутації лісових робітників, квоту 250 зол. для кожного робітника, що має родину. Цю квоту одержить родина в приналежному Уряді Посередництва Праці, коли з Царгороду прийде вістка, що робітники прибули на місце. Еміграційний Уряд, перед уділенням дозволу на рекрутацію упевнився щодо умовин праці і заповнив робітникам постійну опіку польського консуляту в Константинополі.

Один транспорт робітників виїхав до Туреччини ще в місяці лютім в товаристві делегата Еміграційного Уряду й лікаря, які на місці прослідують відносини.

Як вже вище сказано, рекрутація лісових робітників на виїзд до Туреччини відбуватися буде на терені тих повітів, де є безробітні лісові робітники. Тереном цим буде Підкарпаття, де безробіття дається сильно відчувати. Значиться, до рекрутації голоситися будуть самі українські робітники, що працювали в лісах Підкарпаття, головні в Надвірнянщині, Калушині і Долинщині. Ці повіти найбільше діткнені безробіттям по причині стагнації в деревному промислі.

Треба признати, що Еміграційний Уряд посту-

пив розумно, що опрацював окремі контракти для лісових робітників і протоколярно загарантував певні угоди для виїжджаючих до Туреччини. Ходить тепер про це, щоби ті точки контракту респектувала турецька фірма.

Чому це підносимо? Недавно появився заклик Міжнародного Професійного Союзу Деревних Робітників, який остерігає перед виїздом лісових робітників на роботи до Туреччини. Турецькі лісові підприємства мають шукати робітників по різних краях Європи, але коли когось наймуть то потім використовують і не додержують умови.

Сподіваємося, що Еміграційний Уряд буде стежити за цією справою і на випадок відкриття яких надужить витягне всі консеквенції.

На тому місці звертаємо увагу наших лісових робітників, які рішаються виїхати до Туреччини, щоби по приїзді на місце побуту, негайно повідомили нашу редакцію і товариство про відносини, які вони застали. Це дуже потрібне з огляду на майбутню еміграцію до Туреччини.

—:—

## Франція.

### РЕКРУТАЦІЯ В МІСЯЦІ СЕРПНІ.

Рекрутація робітників на виїзд до Франції на терені Державного Уряду Посередництва Праці — Львів, відбудеться **дня 19 серпня р.** в льокалі при вул. Кармелітській ч. 4.

## В. СЕМЕЦЬ

### Один з моїх знайомих.

Дуже приємно стрінутися і поговорити з чоловіком, який не скаржиться на долю, тільки витревалю працює і роздумує над способами якби краще жити. Майно фермера є овочем праці його рук і розуму. Коли він щось за молодих літ придбає, то на старість має вдоволення і спокій, що своє життя марно не провів.

„Хто хоче на фармі крім щоденного шматка хліба придбати ще дещо, не повинен лінуватися до роботи і мусить бути ощадний“. — Такі слова сказав мені Степан Абрамєць, фермер літ 55, з Йорк-тону в Саскачевані. Це було 12 січня 1929 року, коли заїхали ми на його фарму. Я бажав вже давно оглянути його господарство. В околиці міста Йорк-тону і далеко поза цим містом він відомий, як один з найрозважніших фермерів, котрий має 8 четвертин землі, це є 1200 акрів, або 904 морги.

Я зліз з саней, а фермер випряг коні і повів до стайні. Дивлюся довкруги. Фарма всего миля і пів від Йорк-тону. Положена на рівнині і, як звичайно, загорожена колючим дротом. При західній межі на

ліво стоїть гарно мурований дім, далше з північної сторони велика стайня на худобу, за нею лісок, за ліском на полі сипанець на збіжжа. По правій руці друга стодола для худоби і шопа на машинерію. На схід великий курник зі скляною стіною до побудня.

Лежав сніг, на дворі було досить зимно. Я ввійшов у хату. У кухні дівчина приготувляла вечерю. За кілька хвилин увійшов сам господар і заки варилася вечеря, ми розбалакалися. Я спитав його, як він зачинав своє господарство, що дійшов до такого гарного майна і почув від нього ось що:

„Тому 30 років приїхав я з села Маковиска, ярославського повіту в Галичині до Канади. В гразні приїхав я до Галіфаксу, минув Вінніпег і приїхав до Йорк-тону. Залізниця в тому часі не ішла далше на захід і там де сьогодні можна бачити гарні фарми і людей, були в тім часі, ліси й дикі прерії. Сім моргів поля в краю довелось продати і, по заплаченні дороги, привіз я ще до Канади 520 доларів. Думаю собі, що тут робити? В краю був господарем, то і тут не лицює довгі роки бути робітником, все під чужим приказом, хоча на початок треба було брати таку роботу, яка була. З думкою, що краще бути самостійним господарем і самому собі приказувати, взяв я фарму — гомстед. За привезені гроші купив я 4 корови, 2 коні, косарку, грабарку й

### БОРОТЬБА ПРОТИ ЧУЖОГО ЗБІЖЖА.

З Парижа повідомляють, що у Франції дається відчувати в останніх днях сильна недостача хліба. Причиною цього явища є урядова заборона уживати в млинах до муки більше як три відсотки заграничної пшениці. Аж під впливом недостачі хліба міністерська рада ухвалила після довшої наради дозволити молоти до 10 відсотків закордонної пшениці. Щоби прискорити збір нового збіжжя, ужито до жнив військо.

—:—

### Положення в Аргентині.

Еміграційний Уряд стверджує на основі одержаних в урядовій дорозі звідомлень, що ситуація на ринку праці в Аргентині є під сучасну пору майже розпучлива наслідком неурожаїв і економічної кризи.

Тому остерігаємо перед виїздом до Аргентини тих людей, що не мають там свояків, ні запевненого місця праці. Виїзд до Аргентини буде можливий щойно з хвилиною поправи відносин на ринку праці, що може прийти в найблизчих місяцях, бо звичайно з весною (у нас тоді осінь) збільшується запотребовання на робітників.

### Уругвай.

Наслідком дедалі зростаючого безробіття в Уругваю, можуть найти працю в тій країні лише

віз. Ця фарма лежала три милі на захід від Йорк-тону”.

„Як вам поводилося на гомстеді“? — питаю.

„Звичайно. На гомстеді працював я тяжко, але вперто, бо треба було жорчувати й виробляти землю під управу, щоби дістати на неї власність, а потроха ходив до сусідніх фермерів англійців і в них на роботі привчився працювати машинами. Притім заробляв дещо гроша. По девятьох роках трапився купець, відкупив фарму, а я подався подальше на захід і купив дві фарми за 3 тисячі доларів. Завдатку дав 1.200 доларів, а решту сплачував ратами. Дав Бог урожайні роки, молотилося кожної осені пшеницю, на яку була добра ціна, до цього продавав що року троха худобини, сметану і яйця, так сплачував рати а дещо й прискладав. Сьогодні маю там вже три фарми, а п'ять фарм ось тут (коло Йорк-тону, довкола хати”.

З дальшого оповідання Абрамця довідався я, що для обрїбки тих 8 фарм має він 22 коні, два трактори, три косарки, дві жниварки, велику молотільню, та всяку іншу машинерію, потрібну на фармі. Тепер не триймає він багато коров, курок має коло 120 штук. При середньому урожаї молотить щороку 9 до 10 тисяч бушлів збіжжя. Як є добра ціна, то продає пшеницю, а як низька, то переховує в сипанці

кваліфіковані робітники, як механіки, слюсарі, шофери, кравці, ковалі і будівельні слюсарі.

Натомість нема праці для мулярів, теслів, шевців і некваліфікованих робітників.

Добрі умови праці можуть найти служниці, які можуть заробити 25 — 30 доларів місячно.

Зазначуємо, що при приймаанню до праці мають першенство місцеві робітники, а щойно по них емігрант. Тому кожний емігрант повинен перед тим вистаратися контракт.

—:—

### Еміграційний Синдикат

Експозитура Еміграційного Уряду у Львові комунікує:

На терені львівського, тернопільського і станиславівського воєвідства починає свою діяльність Еміграційний Синдикат. Близчі дані про характер і програму тієї інституції появляться в пресі в найблизчих днях.

Покищо подається до відома, що агентури й відділи Синдикату, яких на нашому терені буде більша скількість, полагоджувати будуть для емігрантів солідно і безплатно всі виїздові формальности, та продавати будуть корабельні карти до усіх країв. Тому хто рішився виїхати до Америки, Канади, Аргентини, Бразилії, Уругваю і інших країв, того скоро обслужать бюро Еміграційного Синдикату.

У Львові вже відкрито бюро Еміграційного Син-

на полі, в якому може зміститися 14 тисяч бушлів.

„Треба вам рано вставати й пізно лягати при веденні такої великої і гарної господарки“, — заважив я.

„Та вжеж що так. Маю п'ять осіб в родині, то пильнуємо, що важніше. Крім цього, від весни до осені, а часами і в зимі, беру кільканайцять робітників, тай робимо всі потрохи”.

„Якої народности емігранти є найкращими робітниками? — питаю.

„В теперішньому часі трапляються добрі робітники всяких національностей. Вони бачуть, що тут інша система господарки, відмінна від краєвої і що треба часу, щоби набути знання фермерства. Українці дуже добрі робітники на полі, але коли котрий лїнєвий, або занадто нетерпеливий, то сам на тім тратить, бо нічого не навчиться і відпак на старість бідує. За трийцять літ могого побуту в Канаді завдячую мій успіх цьому, що я не лїнувався працювати, жив ощадно і розумів, що коли чоловік живе, то не повинен переставати працювати, лише доробляти ся і все піти вперед“.

На стіл подали вечерю, ми вїли і ще довго по вечері говорили про канадійські справи і про старий край.

—:—

дикату і воно полагоджує справи емігрантів в Еміграційному Домі, при вул. Вишневецьких 4, тел. 88 - 32. Від дня 16 серпня ц. р. будуть відкриті бюра в Тернополі, Чорткові, Станиславові й Перемишлі. Організація дальших бюр і агентур у приготуванні.

—:—:—

## Еміграційний курс.

У часі від 11 до 16 серпня ц. р. відбувся у Львові стараннями Еміграційного Синдикату теоретично - практичний курс для службовиків Еміграційного Синдикату та для членів суспільних інституцій опіки над емігрантами. Завданням курсу було вишколити особи, що працюють в ділянці суспільної опіки над емігрантами, які виїжджають з Польщі, з узглядненням заморських країв.

Курс був безплатний. Взяли в ньому участь крім урядовців Еміграційного Синдикату також службовики суспільних організацій, які працюють на терені львівського, станиславівського, тернопільського і волинського воевідства.

Загалом було 30 годин викладів і практичних вправ, які відбулися в Еміграційному Домі.

Темою викладів було: еміграційне законодавство в Польщі, постанови відносно паспортних формальностей при виїзді емігрантів з краю, військові приписи для виїзджаючих за границю, інформації й поради для емігрантів, що виїжджають до Зєдинених Держав Америки, Канади, Бразилії, Аргентини, Уругваю, Перу і інших країв Південної Америки, цілі і завдання Еміграційного Синдикату, улад Синдикату і техніка праці тієї інституції, методика суспільної опіки над емігрантами, взаємини між Синдикатом і іншими організаціями опіки над емігрантами та співпраця тих інституцій, лікарські вказівки і інформації при селекції емігрантів, що виїжджають за море, орієнтаційні вказівки в трансскрипції і вимові чужих мов у еміграційних краях, практична конверсація на тему законодавства і формальностей звязаних із виїздом емігранта та практичні вправи в повишому обсягу.

На курсі викладали: управитель Експозитури Еміграційного Уряду д-р В. Вишинський, д-р В. Константинович, інж. Сарновець, проф. Журавський, д-р Габель, д-р Матейський, дир. Синдикату А. Хват і референт П. К. У.

—:—:—

## Канада.

### ЗНИЖКА ПОЧТОВОЇ ОПЛАТИ.

З днем 1. липня ц. р. обнижено в цілій Канаді оплату за пересилку листів. Оплата за листи, вислані до чужих країв, котра досі виносила 8 цт., тепер знижена на 5 цт. Кореспонденційні картки коштують 3 цт.

## ГРАДОВА БУРЯ.

В першій половині липня ц. р. страшна градова буря навістила західні провінції Канади. Телеграфічні й телефонічні дроти були попереривані, так що вістки про шкоду, спричинену бурею, приходили скупом.

Град величини голубячого яйця знищив широкі простори збіжжа, починаючи від Аміск в Альберті, а кінчаючи коло Брендону в Манітобі. Град падав коло 20 хвилин. Огородовина знищена. Вікна в будинках повибивані.

Градова буря перейшла також над Саскачеваном і понищила поля на просторі 24 квадратних миль. Такої бурі в тих сторонах ще не памятають.

## ВИВІЗ ПШЕНИЦІ.

Звіти з елеваторів з Монтреалю, Квебеку, Сорел і Ванкувер подають, що за місяць червень вислано до заморських країв 10.152.069 бушлів пшениці, а до Зєдинених Держав Америки 9.411.926 бушлів.

Канадійські фермери сподіваються, що цього року буде можна лекше спродувати пшеницю тому, бо інші краї виказують гірші урожаї.

—:—:—

## Зєдинені Держави Америки.

### ГРОМАДЯНСТВО ЕМІГРАНТІВ.

Дня 1 липня ц. р. увійшов у Зєдинених Держав Америки в життя закон, на основі котрого, усі емігранти, які прибули до Зєдинених Держав Америки перед днем 3 червня 1921 і мають добрі моральні кваліфікації, можуть дістати громадянство в Зєдинених Державах Америки.

### МІЖНАРОДНЯ ФАРМЕРСЬКА КОНФЕРЕНЦІЯ.

У вересні ц. р. має відбутися у Вашингтоні конференція в справі хліборобської продукції, в якій візьме участь 21 держав північної і південної Америки.

Конференція займеться виключно професійними хліборобськими справами, як справою хліборобських кредитів, винищуванням хрущів та інших шкідників у хліборобстві, тощо.

### НАСЛІДКИ ПОСУХИ.

В цілому ряді степів, які навістила посуха дається відчувати недостача середників прохарчування. Рільна продукція в тих місцевостях дала дуже марні висліди, яких не нотовано тут протягом останніх 25 років. Бідніші круги населення дуже марно себе відживляють, так що заходить небезпека появи епідемічних недуг. Посуха знищила коло 100 мільонів бушлів ріжного роду збіж.

Дощі, котрі тепер почали падати, є зовсім недостаточні, аби зарадити катастрофі, а передбачування відносно сталої атмосфери на найблище май-

бутне не є оптимістичні. Навпаки негайне обниження температури в цілому краю причиноюється до дальшого винищування рільної продукції.

### АМЕРИКАНСЬКІ РОЗВОДИ НЕВАЖНІ.

Найвищий суд у Варшаві видав недавно присуд, який має засадниче значіння. Замешкалий в Зєдинєних Дєржавєх Америкє емігрант з Польщі вніс скаргу проти наложення на нього алїментації в квоті 30 зол. місячно, котрі мав платити жінці полишеній в Польщі. У своїй скарзі покликєвавсє він на це, що розводєвий америкєнський трибунал розвєзав його подружжє.

Найвищий суд його скаргу відкинув, мотивуючи це тим, що присуд америкєнського трибуналу не може мати в Польщі законного значіння. Подружжє закљочєне в Польщі, можуть лише місцевє власти розвєзати.

Тому що в Польщі є тепєр коло 10 тисяч жінок, яких чоловіки в Америкє і вони не можуть до них виїхати наслідком загострєних приписів, цей при суд дуже важний.

### ВИБОРИ.

Дня 4-го листопада відбудутьсє в Зєдинєних Дєржавєх нові вибори до конгрєсу, які повинні б дати нагоду касєленню висловити своє думку про тепєрїшню державну політику. Якє відношення населєння до справи безробіття і економїчної крїзи, до новєї цєлової тарифи, до договору в справі обмеження збрєнь, до прогїбіційного закону? На ці всі питаннє виборці можуть відповісти при виборах конгрєсєну, подаючи свої голоси на кандидатів відповідної партії.

Конгрєс Зєдинєних Дєржавєх складаєтсє з двох палат, — палати рєпрєзєнтантів і сенату. Всїх члєнів палати рєпрєзєнтантів вибирєтсє що два роки. Сенаторів вибирєтсє на протєг шість лїт, одначє термін уложено так, що одну третину сенаторів вибирєтсє що два роки. Особливїстю америкєнських загальних виборів є те, що нову палату рєпрєзєнтантів вибирєтсє тоді, коли палата щє урядє. В європейських краєх парламєнт мусить бути першє розвєзаний заки проголоситсє нові парламєнтарні вибори. Хоч члєн конгрєсу при перевиборах програє, все-ж таки остаєтсє члєном конгрєсу до 4-го берєзня, слїдуючого року, коли збирєтсє новий конгрєс.

Палата рєпрєзєнтантів складаєтсє з 435 члєнів, а сенат з 96 члєнів. В палаті рєпрєзєнтантів населєння кожного стєйту заступлєнє меншє-бїльшє відповідно до свого числа так, що Нью Йорк має 43 рєпрєзєнтантів, Пенсилвєнїя — 36, Ілїнойс 25, за те Флорїда має 6, Аїдаго — 2, а Аризона тїльки одно го. Число члєнів палати рєпрєзєнтантів встановлєтсє конгрєсом що 10 лїт на основі загального спису людности. Тепєр припадає одєн рєпрєзєнтант на

около 220 тисяч населєння, однак кожний стєйт хоч би й найменший, мусить мати бодай одного рєпрєзєнтанта.

В сенаті кожний стєйт однаково заступлєний, маючи по двох сенаторів, без огляду на свій прєстїр і залюднєннє.

В тепєрїшній палаті рєпрєзєнтантів є 260 рєспублїканців, 174 демократів і одєн фармєр-робітник. В сенаті є 54 рєспублїканів, 39 демократів і одєн фармєр-робітник.

Платнє члєнів обох палат вносивить 10 тисяч долєрїв рїчно. Крім того мають вільний перєїзд або покриваєтсє їх видатки подорожї та дїстають суму на удєржаннє секретарів, на бюрові видатки, то що.

Тепєрїшні дві головні партії відомі як демократи і рєспублїкани від 1855 року. Від того часу було 37 конгрєсових виборів. В сенаті рєспублїкани мали перевагу 28 разів, а в палаті рєпрєзєнтантів 25 разів. Демократи мали перевагу в сенаті 8 разів, а в палаті рєпрєзєнтантів 12 разів. Всього одєн раз сила партій була однакова.

Які права і обовязки конгрєсу?

Конгрєс Зєдинєних Дєржавєх є осїбна галузь правитєльства з правами означєними кнституцією. Тї права вкљочають виповіджєннє вїйни, оподаткованнє державних кредитів, регульованнє торгєвлї з чужими державами та між стєйтами, печатаннє грошей, злагоджєннє натуралїзації і інших. Всї проєкти в справі податків мусять походити з палати рєпрєзєнтантів. З другої сторони сенат має викљочнє право судити вищих фєдєральних урядників, затвєрджує договори зроблєні прєзидентом з заграничними державами, затвєрджує номїнованих прєзидентом амбасадорів, члєнів найвищого суду та богато інших урядників.

## Бразилїя.

### ГОРОЖАНСЬКА ВІЙНА.

Полїтичнє вбивство прєзидєнта бразилїйського стєйту Параїба, звєрнуло знов загальну увагу на вперту внутрїшню вїйну, яка з малими перєрвами ведєтсє в Бразилїї від часу прєзидєнтських виборів.

Осєредком бунту проти тепєрїшнього уряду є стєйт Параїба, в якїм час до часу приходить до відкритої крївавої вїйни між поліцією і ворохобниками. За чотири місяці горожанської боротьби в цьому стєйті було вбитих понад 300 осіб, поліцистів і повстанців. Щє недавно оголосив був провідник повстанців, Хозє Перєйра, місто Принцєза в цьому стєйті незалєжною державою.

Коли вїстка про вбивство стєйтового прєзидєнта розїйшлася по місті, вилягли товпи населєння на вулиці, напастували помєшканнє прєзидєнта і кїлька будинків спалили. Також в інших місцевостях прийшло до бїйок між обидвома групами.

## ЛІКАРСЬКИЙ ПОРАДНИК.

**Морська хвороба.**

Кожний емігрант, що вибирається в дорогу за море, з жахом випитується других що це таке морська хвороба, чи тяжко її переносять подоржні і чи можна себе від неї забезпечити. Щоби бодай загально на неї відповісти, подаємо тут деякі вказівки.

Морська хвороба, це наслідки подоржжі морем, озером, рікою, а також повітрям. Її признаки: закрут у голові, який викликає вражіння, що людина паде в безодню, нудота, яка кінчиться блювотою, іноді повторною і дуже неприємною. Причиною хвороби є плавне, ритмічне гойдання пароплаву, яке порушує нормальну роботу органів рівноваги, півокруглих каналів, що знаходяться в усіх. Наслідком нарушення роботи органів рівноваги, до головного мозку, зокрема до блювотного центру, допливає малою крові. Через це блювотний центр подразнюється, людину починає нудити і вона блює.

Не в усіх людей морська хвороба проявляється однаково: в одних з'являється безсоння, у других сонливість, втрата або побільшення апетиту, біль голови, занепад сил, загальна слабкість і т. і. В таких випадках не виступають типові для цієї хвороби признаки, як нудота, закрути голови, блювота. З другого боку є люде, що зовсім не переносять перебування на судні і скоро лише ввійдуть на пароплав, дістають вони всі признаки морської недуги, навіть коли на воді зовсім тихо. Такі люде не повинні зовсім їздити морем.

Найбільше посилюється морська хвороба, коли по дорожуючі вживають алкоголевих напоїв, навіть коли пють у невеликій кількості. В таких випадках людина починає блювати і нічим не можна зупинити цього хворобливого явища. Тому не слід ні перед ні в часі подорожжі морем уживати алкоголевих напійків.

Чи можна охоронити себе від морської хвороби?

Особи, що довго, або часто їздять морем, майже не занепадають на морську хворобу. Це пояснюється тим, що очевидно, їхній організм поволі привикає уловлювати ритм гойдання і їхні півокруглі канали, не зважаючи на гойдання, нормально працюють. Отже, коли людина при звичається до подорожжі морем, у неї вже не з'являються признаки морської хвороби, а саме закрути голови, блювання і нудота.

Останніми часами, щоби охоронити пасажирів від морської хвороби, почали робити різні добудови на морських пароплавах. Всі ці добудови мають на цілі ослабити гойдання тої частини пароплаву, де перебувають пасажирів. Задля цього або загально цілі пасажирські приміщення, або лише окремі ліжка будують на пружинах. Наслідком цього ті приміщен-

ня або ліжка лишаються в незміненому положенні, незалежно від положення самого пароплаву. Певна річ, всі ті перебудови можна робити лише на великих океанських пароплавах, подорож якими зв'язана з більшими коштами.

Годиться зазначити, що не всі частини пароплаву відчують гойдання в однаковій мірі. Чим ближче до середини судна, тим слабше відчують гойдання. Тому на носі й на кермі пароплаву гойдання сильніше. Це треба мати на увазі, коли їдемо морем.

Звичайно кожна людина мусить переходити морську хворобу. Одні переходять її в слабшому виді другі в сильнішому. Є однаке й такі організми, що на них гойдання пароплаву не ділає і вони без ніяких признаків хвороби відбувають цілу подорож.

Частинно можна ослабити перебіг хвороби. Тому під час гойдання корабля добре є лежати на спині, так щоби ноги й кадові були вище як голова. Коли пасажир починає блювати, тоді добре ковтати холодну лимоняду, каву, чистий лід, помаранчі або цитрини.

Лікарі — на кожному пароплаві мусить бути лікар — дають також хорим деякі ліки, як наприклад веронал. По спожиттю вероналу людина попадає в сон, який триває від 4 до 8 годин. Дають також еластичні навязки на шию, щоби викликати незначний застій крові в мозку і тим способом охоронити блювотний центр від недокров'я.

**Х Р О Н І К А.**

ГІСТЬ ЗЗА ОКЕАНУ. До краю у відвідини приїхав з Америки о. Осип Джерджера, який перебував на чужині без перерви 16 років. У старому краю провів він три місяці й вернув назад за океан.

ЕМІГРАЦІЯ З ПОЛЬЩІ В СІЧНІ 1930 Р. Протягом місяця січня 1930 р. виїхало з Польщі 10.837 осіб, повернуло 8.773. До країв Європи виїхало 5.517 осіб, до заморських країв 5.320 осіб.

ПОЛЬСЬКО-ФРАНЦУСЬКА КОМІСІЯ. Дня 2 VII ц. р. закінчила свої наради польсько-французька дорадна комісія, які начались дня 26 червня ц. р. У часі нарад обмірковано справи зміни контрактів праці, умовини переїзду емігрантів до збірної стації в Туль, справи видаловань її поїменної еміграції.

ЩЕ ОДНА ЖИДІВСЬКА КОЛЬОНІЯ НА УКРАЇНІ. Жидівська телеграфічна агенція подає з Москви вістку, що понад 10 тисяч жидів вибралося побачити отворення нової жидівської (кольонії) Ізлючиста, в крузі Кривого Рогу. Це вже третя жидівська автономна республіка на Україні. Вона обіймає 9 жидівських і два українські села. Населення виносить 9.000 жидів і 4.000 українців.